

Socialt förändringsarbete i ungdomsverkstaden Sveps

Ungdomarnas uppfattning av stödet i Sveps Startträning

Jonna Teir

Examensarbete / Degree Thesis

Det sociala området/ Bachelor in Social Services

2015

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Det sociala området
Identifikationsnummer:	14097
Författare:	Jonna Teir
Arbetets namn:	Socialt förändringsarbete i ungdomsverkstaden Sveps - Ungdomarnas uppfattning av stödet i Sveps Startträning
Handledare (Arcada):	Arla Cederberg
Uppdragsgivare:	SVEPS
<p>Sammandrag:</p> <p>Syftet med denna studie var att ta reda ungdomarnas uppfattningar om det stöd de har fått från Sveps Startträning. Jag använde enskilda intervjuer som datainsamlingsmetod. Arbetets frågeställning var: Hur upplever ungdomarna att Startträningen har hjälpt dem förbättra sina vardagsrutiner och sociala färdigheter.</p> <p>Informanterna var två pojkar och två flickor i åldern 18 till 24. Samtliga deltog eller hade deltagit senast ett år tidigare i Sveps Startträning, då studien genomfördes.</p> <p>Intervjuerna analyserades med hjälp av innehållsanalys. Teorigrunden bestod av socialpedagogik, socialt stöd, sociala färdigheter, delaktighet och empowerment. Resultatet av studien visar olika problemområden i ungdomarnas livssituation, t.ex. brist på sömn och brister i sociala färdigheter. Dock visar resultatet även många positiva aspekter, t.ex. hur ungdomarna anser att de själva kan bestämma över sitt liv och hur de kan ta egna beslut som berör dem. Resultatet av studien visar även att ungdomsverkstäderna är viktiga för ungdomarna och att det bästa med ungdomsverkstäderna är att de fyller behovet av social kontakt och stärker rutiner.</p>	
Nyckelord:	Socialpedagogik, socialt stöd, sociala färdigheter, delaktighet, empowerment, ungdomsverkstad, ungdomar
Sidantal:	49
Språk:	Svenska
Datum för godkännande:	

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Bachelor in Social services
Identification number:	14097
Author:	Jonna Teir
Title:	Social change in youth workshop Sveps - Youths' perceptions of support in Sveps Starttraining
Supervisor (Arcada):	Arla Cederberg
Commissioned by:	SVEPS
<p>Abstract:</p> <p>The purpose of this study was to find out the youths perceptions of the support they have received from Sveps Starttraining. I used individual semi-structured interviews as datacollection method. The question at issue was: How do youths experience that the Starttraining have helped them improve their daily routines and social skills.</p> <p>The participants was two boys and two girls aged 18 to 24. All participated or had participated within one year earlier in Sveps Starttraining when the study was conducted.</p> <p>The interviews were analyzed by using content analysis. The theoretical framework was social pedagogy, social support, social skills, participation and empowerment. The results of the study indicate various problems in young people's lives, such as lack of sleep and lack of social skills. However, the results also indicate many positive aspects, such as how youths believe that they can control their own lives and how they can make their own decisions which affect themselves. The results also show that workshops are important to youths and the best aspect of workshops is that they fill the need of social contact and that it strengthen routines.</p>	
Keywords:	Social pedagogy, social support, social skills, participation, empowerment, workshop, youths
Number of pages:	49
Language:	Swedish
Date of acceptance:	

Innehåll

1	Inledning.....	7
1.1	Bakgrund.....	7
1.2	Sveps	8
1.3	Syfte och frågeställningar.....	9
2	Tidigare forskning	9
2.1	Ungdomar, arbetslöshet och mental hälsa	9
2.2	Ungdomars effektivitet i att söka jobb	11
2.3	Interventioner med positiva effekter på ungdomar i risk för marginalisering.....	12
2.4	Sammanfattning	16
3	Teoretiska utgångspunkter	16
3.1	Socialpedagogik.....	17
3.2	Socialt stöd.....	18
3.3	Sociala färdigheter	19
3.4	Delaktighet	20
3.5	Empowerment.....	21
3.6	Sammanfattning	23
4	Metodbeskrivning	24
4.1	Intervju som datainsamlingsmetod	24
4.2	Urval av informanter.....	25
4.3	Analysmetod	25
4.4	Etiska aspekter.....	26
5	Resultatredovisning	27
5.1	Dygnsrytm, vardagsrutiner och fritid	28
5.1.1	<i>Dygnsrytm och vardagsrutiner</i>	<i>28</i>
5.1.2	<i>Ungdomarnas fritid.....</i>	<i>29</i>
5.2	Sociala färdigheter, självkänsla och empowerment.....	29
5.2.1	<i>Sociala färdigheter</i>	<i>29</i>
5.2.2	<i>Självkänsla & empowerment.....</i>	<i>31</i>
5.3	Övrig hjälp från Sveps.....	32
5.4	Tankar och tips från ungdomarna	32
6	Analys	33

6.1	Dygnsrytm och vardagsrutiner	34
6.2	Ungdomarnas fritid.....	34
6.3	Sociala färdigheter	35
6.4	Självkänsla & empowerment.....	36
6.5	Övrig hjälp från Sveps.....	37
6.6	Tankar och Tips	37
7	Diskussion	38
7.1	Diskussion kring metodval	38
7.2	Resultatdiskussion och arbetslivsrelevans	39
7.3	Förslag till fortsatt forskning	40
	Källor	41
	Bilagor	45
Bilaga 1	Anhållan om forskningslov.....	45
BILAGA 2	Informationsbrev	46
BILAGA 3	Skriftligt samtycke.....	47
Bilaga 4	Intervjuguide	48

FÖRORD

Jag vill tacka Sveps och alla mina informanter för ett deltagande och möjliggörande av denna studie. Jag vill också tacka mina handledare, både från Arcada och från Sveps, som har hjälpt mig igenom min process med examensarbetet.

1 INLEDNING

Detta kapitel innehåller en motivering till valet av ämne, bakgrunden till examensarbetet, en introduktion om uppdragsgivaren, samt studiens frågeställningar och syfte.

Jag har varit intresserad av ungdomar i utsatta livssituationer väldigt länge. Jag visste för länge sedan att jag ville skriva om ungdomar i utsatta livssituationer, men var osäker om i vilket sammanhang. Jag valde att göra min fördjupade praktik på Sveps Startträning och ansåg då att det skulle vara lämpligt att göra examensarbetet i samarbete med dem. Liknande ungdomar som gick på Starten var sådana ungdomar jag kände att jag ville arbeta med i framtiden och hjälpa dem hitta sin egen väg i sitt liv. Att hjälpa ungdomar i utsatta livssituationer är något som är viktigt för mig och valet av både praktikplats och studiens ämne reflekterar hur viktigt det är för mig.

Genom detta arbete känner jag att jag har utvecklats och blivit mer professionell. Jag hoppas att studien ger nya synsätt och synvinklar som kan bidra till att utveckla Sveps startträning, så att de kan ge ungdomarna det stöd de behöver.

1.1 Bakgrund

Flera sociologer beskriver dagens samhälle som ett risksamhälle. Moderniseringen och globaliseringen leder till risker som hotar individens och samhällets trygghet. Dagens samhälle präglas av oförutsägbarhet och de olika formerna av risker har ändrats i och med globaliseringen och industrialiseringen. Riskerna i dagens samhälle är t.ex. arbetslöshet, osäkerhet om framtiden, upplösning av kulturella och sociala gemenskaper, hot om social utstötning och förändringar i familjelivet. (Madsen: 75-76. Giddens 2001: 76-77)

Risksamhället påverkar alla människor, men det påverkar kanske mest ungdomarna. Notkola (2013) påpekar att en av de mest kritiska faserna i livet är övergångarna mellan utbildningsstadierna. Allt fler ungdomar hoppar av studierna eller blir arbetslösa efter att de blivit utexaminerade. För att förhindra marginalisering bland dessa unga är olika

former av stöd effektiva arbetsredskap. Finland använder årligen ca 230 miljoner euro för att förebygga marginalisering bland unga. Det ger inget resultat att bara erbjuda de unga olika ekonomiska bidrag, för att insatserna skall ge resultat och vara effektiva måste de unga också erbjudas personligt stöd och rådgivning. (Notkola mfl, 2013)

Unga som söker hjälp måste ofta vända sig till flera olika myndigheter innan de får hjälp, ibland får de inte ens hjälp eftersom tröskeln är för hög eller så finns rätt hjälp inte tillgänglig vid rätt tidpunkt. Därför bör fokus sättas på grundläggande tjänster inom den offentliga sektorn, t.ex. skolkuratorer, skolpsykologer, uppsökande ungdomsarbete eller dylikt. Dock har det redan gått för långt om ungdomarna söker sig till en ungdomsverkstad och därför är det viktigt att kunna stöda dessa ungdomar till att motarbeta skol- och studietrötthet, förbättra ungdomarnas välmående samt förbättra de ungas möjligheter till studier och arbete. (Sveps, 2014 & Notkola mfl, 2013)

Kärnan är att de unga behöver lågröskelverksamhet med många olika sorters service på ett ställe, där de vid behov kan hänvisas vidare till extra åtgärder samtidigt som man kontrollerar att de får all den service de behöver inom olika sektorer. (Notkola mfl, 2013)

1.2 Sveps

Ungdomsverkstaden Sveps har funnits sedan 1996 och jobbat för att förbättra ungdomars möjligheter att hitta en plats i studie- eller i arbetslivet. Sveps är i dagens läge den enda svenskspråkiga ungdomsverkstaden i huvudstadsregionen och jobbar för att ungdomar som talar svenska skall få handledning och service på sitt modersmål. (Sveps, 2015)

Sveps startträning är en lågröskelverksamhet för unga som behöver en längre stödprocess. Orsaker kan vara bland annat arbetslöshet, ingen studieplats eller avbrott från studierna. Processen är individuellt planerad, men är ändå en gruppverksamhet där sociala färdigheter övas och gemenskapen är viktigt. På startträningen tränas vardagsrutiner, dygnsrytm, uppbyggande av självkänslan och att få balans i livet. Målet med startträningen är att den unga hittar en motiverande sysselsättning, t.ex. en studieplats. Sveps

målsättningar är även att förbättra de svenskspråkiga ungdomarnas möjligheter till studier och arbete, att motarbeta skol- och studietrötthet, att förbättra ungdomarnas välmående samt att motarbeta marginalisering och risk för utanförskap. Sveps hjälper även de unga i frågor om ekonomi, boende samt fysisk och psykisk hälsa. (Sveps, 2015)

Sveps erbjuder idag fyra olika verksamheter: uppsökande ungdomsarbete, startträning, arbetsträning och jobbcoaching. (Sveps, 2015)

1.3 Syfte och frågeställningar

Syftet med detta examensarbete är att redogöra för hur ungdomarna har upplevt det stöd de har fått från Sveps startträning.

Examensarbetets frågeställning:

- Hur har Startträningen kunnat hjälpa ungdomarna förbättra sina vardagsrutiner och sociala färdigheter?

2 TIDIGARE FORSKNING

Syftet med den tidigare forskningen var att undersöka vilka forskningar och resultat man redan gjort gällande ungdomar som inte har någon sysselsättning eller är i risk för marginalisering och hur detta påverkar dem.

Som sökord har jag använt bland annat: at-risk youth, youth, social work, social workers, mentor*, empowerment, Finland, ung* i olika kombinationer i databaserna SAGE, EBSCO och Google Scholar. Som urvalskriterier har jag haft forskningar gjorda senast 2000 för att de skall vara relevanta i detta arbete i och med samhällets förändringar, samhällets sociala utvecklingar och globaliseringen.

2.1 Ungdomar, arbetslöshet och mental hälsa

I *The prince's Trust Macquarie Youth Index 2014* finns det ett klart meddelande: långtids arbetslösa ungdomar är i desperat behov av stöd. Forskningen är genomförd i Eng-

land av organisationen The Prince's trust med finansiering av Macquarie och The Royal Society for Public Health.

Forskningen var en online-enkät som sedan jämförts med tidigare resultat från de senaste fem åren för att demonstrera hur välmåendet bland de unga har ändrats under tiden. I undersökningen deltog 2161 ungdomar mellan 16-25 år i en online-enkät, mellan den 30.10 2013 och den 18.11 2013. Respondenterna har blivit frågade hur glada/nöjda och självsäkra de är i olika aspekter av deras liv. Svaren har blivit omvandlade till en numerisk skala, resulterande i en skala från 0 till 100, där 100 representerar alldeles nöjd eller självsäker medan 0 representerar inte alls nöjd eller självsäker.

Resultatet visar att de arbetslösa ungdomarna generellt mår dåligt och har olika symtom av mental ohälsa som ett direkt resultat av arbetslösheten. 9% av ungdomarna känner att de inte har något att leva för, bland långtidsarbetslösa ungdomar ökar procenten till 21%. Av de arbetslösa ungdomarna har 40% fått något av följande symptom: panikattacker, självmordstankar och känslor av självförakt som ett direkt resultat av att vara arbetslös. 11% av ungdomarna har ordinerats anti-depressiva, motsvarande procent bland de långtids arbetslösa ungdomarna är 25%. Resultatet visar även att ungdomar som hade det svårt i skolan var mindre nöjda med sina liv. Mer än 21% erkände att de hade druckit alkohol eller tagit droger för att klara av dagen. 9% av ungdomarna kände även att livet inte var värt att leva.

I forskningen *Association between labour market trends and trends in young people's mental health in ten European countries 1983-2005*, som är gjord av Lager och Bremberg (2009), påpekas det att mental ohälsa har blivit mer vanligt bland unga människor under de senaste 20 åren. Syftet med forskningen var att undersöka hur ungdomarnas psykiska hälsa är förknippad med arbetsmarknaden.

Förändringar i andelen ungdomar med psykiska problem och förändringar på arbetsmarknaden studerades mellan 1983 och 2005 i Österrike, Belgien, Danmark, Finland, Ungern, Norge, Spanien, Sverige, Skottland, Schweiz och Wales.

Metoden var en litteraturstudie, där man jämförde resultaten från olika forskningar för att undersöka hur ungdomarnas psykiska hälsa är förknippad med arbetsmarknaden. Informationen om psykiska problem som studerades och jämfördes i forskningen erhöles från WHO:s forskning *Health behaviour in school-aged children (HBSC)*. I forskningarna hade liknande frågor ställts till ungdomar i olika länder med fyra års intervaller. Dock kan frågorna om mental hälsa bli tolkade olika i olika länder på grund av olikheter i kulturella attityder, därför kan det vara problematiskt att jämföra frekvenser. Informationen om arbetsmarknaden erhöles från Organisationen för ekonomiskt samarbete och utvecklings (OECD) arbetskraftstatistik. Det samlades årligen in data om ungdomar mellan 15 och 24 år som hade en anställning, var arbetslösa eller inte var på arbetsmarknaden.

Resultatet av forskningen visade att proportionen av 15 åriga pojkar med symptom av psykisk ohälsa varierade från 2,2 % till 21,2 % mellan länderna. Andelen av 15 åriga flickor varierade från 5,6 % till 30,4 %. Andelen arbetslösa 15-24 åringar varierade mellan 26,10 % och 66,26 % mellan länderna i forskningen. Resultatet visade även att förändringarna bland 15-24 åringar som inte är i arbetsmarknaden var förknippade med de genomsnittliga förändringarna i andelen 15 åringar med symptom av psykisk ohälsa. Detta tyder på att förändringar i den nationella arbetsmarknaden för unga kan ha bidragit till de försämrade trenderna i psykisk ohälsa.

2.2 Ungdomars effektivitet i att söka jobb

I forskningen *Self-Efficacy and Job-Seeking Activities in Unemployed Ethnic Youth*, gjord av Nesdale & Pinter 2002, undersöktes 103 arbetslösa ungdomar från olika kulturella bakgrunder. Undersökningen gjordes i Australien och i undersökningen deltog 42 stycken pojkar och 61 stycken flickor. Medelåldern på informanterna var 20 år. Syftet med forskningen var att ta reda på vilka faktorer som är betydande för ungdomars effektivitet då det gäller att söka jobb.

Som datainsamlingsmetod användes ett frågeformulär. Man mätte familjens stöd, vänner, skillnader mellan deltagarens kultur och kulturen där de bor, själveffektivitet samt

jobbsökande. Frågorna svarades genom en 7-poängs skala (1 = nej, 4 = osäker och 7 = ja).

Resultatet visade att nivåerna av självförtroende, etnisk identitet, familjestöd, antal vänner, kulturella skillnader och acceptans spelade stor roll för effektiviteten i att söka jobb. Självförtroende visade sig vara den största faktorn. Resultatet visade även till vilken grad den unga kände sig accepterad av den dominerande kulturella gruppen hade inverkan på ungdomarnas effektivitet till att söka jobb, det vill säga att deltagarna hade lärt sig att förmågan att lyckas var begränsad av hur accepterade de var av den dominerande kulturella gruppen, i detta fall Australienarna.

De två mest signifikanta faktorerna som påverkade jobbsökningen var känslan av att bli accepterad av befolkningen och skillnaden mellan deltagarnas etniska bakgrund och den dominerande kulturen. Detta betyder alltså att ju mer ungdomarna kände sig accepterade av den dominerande kulturen och ju mer de ansåg att deras kulturer liknade varandra, desto mer ansträngde de sig i att söka jobb.

Den tydliga innebörden av forskningsresultat är att om man skall försöka öka sysselsättningen av arbetslösa ungdomar måste man ta samhällets attityder i beaktande.

2.3 Interventioner med positiva effekter på ungdomar i risk för marginalisering

Moody, Childs & Sepples (2003) forskning *Intervening with At-Risk youth: Evaluation of the youth empowerment and supportprogram* undersöker hur flera interventioner, så som mentorer och sociala färdighetsträningar, blev förknippade med positiva effekter på ungdomar i risk för marginalisering ("at-risk youth"). Syftet med projektet var att minska användningen av narkotika och öka deltagandet i skolan hos ungdomar i risk för marginalisering.

De ungdomar som deltog i denna forskning var 7 flickor och 6 pojkar. Samtliga hade något/några av följande riskfaktorer: exponering av våld i familjen eller i samhället, fa-

milje historia av missbruk eller mental ohälsa, bakgrund av barnmisshandel eller försummelse och/eller involvering i ungdomsbrott.

De ungdomar som deltog i pilot-testet, Youth Empowerment and Support Program (YES-P), rapporterades få högre grader av självförtroende, psykiskt stöd och sociala färdigheter. Interventionerna genomfördes av 10 sjuksköterskestuderanden. Mentorerna och ungdomarna träffades två timmar varje vecka under 20 veckor. Undersökningen gjordes i Portland, Maine.

Deltagarna berättade för sin mentor att de ville fortsätta i programmet eftersom de hade funnit att ett "ett-till-ett" förhållande med en mentor var väldigt givande och de ville tillhöra en "efter-skolan" grupp. Det viktigaste var studieresorna de gjorde tillsammans, där fick de öva sina sociala färdigheter, få socialt stöd samt göra olika former av samhällstjänst. Några exempel på vad de gjorde i gruppen var att plocka äpplen som de sedan bakade äppelpaj av. Pajerna gavs till familjer som hade akut-sjuka nyfödda barn. Genom denna typ av aktiviteter fick ungdomarna lära sig hur viktigt det är med kommunikation och hur man löser problem tillsammans. Ungdomarna ansåg att dessa givande erfarenheter, kopplade med stöd och omsorg från mentorerna, var starka motivationsfaktorer för att stanna kvar i YES-P.

I början och slutet av forskningen bads deltagarna fylla i en undersökningsblankett där man undersökte självkänslan, vad ungdomarna tyckte om skolan, mentorer, sociala färdigheter, attityder mot droganvändning och grupp känsla. Resultatet visade att interventioner som stöder social färdighetsträning, positiva erfarenheter i grupp och olika samhällstjänster var förknippade med ökade nivåer av skyddande faktorer för ungdomar i risk för marginalisering.

I Diande De Andas forskning *A qualitative evaluation of a mentor program for at-risk youth: the participants' perspective (2001)* är syftet att visa hur mentorprogram finns till för att stöda och hjälpa de unga i deras utveckling och emotionella behov. På senaste tiden har mentorer blivit sedda som en specifik förebyggande ingripandemetod för ungdomar i risk för marginalisering. Forskningen tog plats i en låginkomst-urban miljö med

höga frekvenser av ungdoms- och våldsbrott. I forskningen deltog 18 par av mentor-ungdomar.

Som datainsamlingsmetod användes ett kvalitativt frågeformulär och data samlades in i början och slutet av programmet. Enkäten bestod av öppna frågor. Vidare intervjuades två mentorer och dessa mentorer träffade ungdomarna en eller två gånger i veckan under ett år.

Resultatet visade att ungdomarna som deltog i mentorprogrammet ville ha någon att prata med och att dela tid och aktiviteter med, några tyckte även att det var svårt att prata med familjemedlemmar och ville därför delta i programmet för att få en mentor. Några ungdomar påpekade även att accepterande och icke-dömande attityder var en viktig roll i mentor-ungdom relationen. Alla ungdomar som deltog i forskningen blev frågade ifall programmet de deltog i hade förändrat dem personligen eller ifall de känt någon förbättring. Samtliga förutom en deltagande svarade att de hade genomgått positiva förändringar som resultat av programmet. Kommentarer från de intervjuade mentorerna var t.ex. att kunna ge ungdomarna en hjälpande hand och att visa att det finns någon ”där ute” som bryr sig om dem och att de är glada att kunna vara den som finns där för att lyssna då ungdomen behöver prata.

Resultatet av forskningen visade också att även om ungdomarna tog med sig unika behov och utmaningar så var resultatet detsamma: de unga utvecklade ett starkt band med sina mentorer som gjorde det möjligt för dem att göra stora positiva utvecklingar både emotionellt och socialt. Mentorerna erbjöd möjligheter som uppmuntrade utbildningsmål och/eller karriär mål samt hjälpte ungdomarna att gå i rätt riktning för att nå dessa mål.

Projektet *DelSam 1 – Delaktig i samhället 2012-2013 – Om stöd till ungdomar på väg in i arbetslivet* är utfört av Björkenheim och Montonen mfl. Syftet med projektet var att utveckla olika metoder, med tyngdpunkten på delaktighet, för att effektivisera det stöd som ges till ungdomar med risk för marginalisering, och samtidigt utveckla ungdomarna till aktiva, välmående medborgare. Projektets målgrupp var unga vuxna i åldern 18-29 år som lyfter utkomststöd vid en socialbyrå.

Samarbetspartnerna i projektet var i huvudsak tre olika ungdomsverkstäder: en i Helsingfors och två i Raseborg. I ungdomsverkstaden i Helsingfors deltog sex ungdomar från Sveps Startträning. De fick diskussionsunderlaget ”framtid” och dialogen skedde tillsammans med en utomstående ledare samt fem anställda vid ungdomsverkstaden och tre personer från projektet Delsam 1. Efter diskussionerna fick ungdomarna planera en presentation som sedan framfördes under ett seminarium vid ett senare tillfälle. Seminariet avslutades med en slutdiskussion på Sveps med ungdomarna, tre anställda och två samtalsledare.

Ungdomsverkstäderna i Raseborg utgjordes projektverksamheten av en BIKVA-intervjuer, en arbetsprocess med fyra nivåer, där både ungdomarna och personalen deltog. BIKVA-utvärderingen användes som redskap för att utveckla de kommunala ungdomsverkstäderna. Processen avslutades 4 månader senare med en seminariepresentation som ungdomarna hade planerat och framförde för politiker. Processen avslutades med en slutdiskussion med ungdomarna och personalen.

Resultatet av projektet visade många olika typer av förbättringsförslag som de ungdomar vilka medverkade i projektet hade bidragit med. Ungdomarna tyckte t.ex. att man borde få individuellt stöd med att fundera på sin framtid tidigare i grundskolan, man behöver få mera kunskap om arbetslivet innan man kan bestämma sig för ett yrke och det borde vara lättare att vid behov kunna byta utbildningslinje om man känner att man hamnat på fel linje. Ungdomarna ansåg även att effektivt arbete förutsätter möten mellan människor, t.ex. på Arbetskraftsbyråer och andra sociala arbeten. De tyckte även att handlingsplaner skall göras upp i samarbete med den unga och ge utrymme för flexibilitet och skräddarsydda lösningar. Ungdomarna anser ungdomsverkstaden som ett ställe att komma till istället för att bara sitta hemma; det innebär stöd att komma igång, få en dygnsrytm, öva rutiner osv. Förbättringsförslag kunde vara t.ex. att få större ”dagpeng”, bättre tillgång till datorer, mera omväxlande arbetsuppgifter samt lunchmöjligheter. Ungdomarna ansåg att det var viktigt med lågröskelverksamheter för att undvika passivering. Detta kunde lösas, enligt ungdomarna, genom att få bättre flexibla och individuella lösningar i form av t.ex. deltidsarbete. (Björkenhem & Montonen, mfl. 2013)

2.4 Sammanfattning

Dagens risksamhälle påverkar vissa ungdomar mer än de andra. Arbetslösheten bland unga ökar och pressen från samhället ökar i samma takt.

Forskningen kring själveffektivitet visar att en faktor som påverkar ungdomarnas effektivitet i att söka arbete är känslan av acceptans från samhället. Dagens ungdomar har lärt sig att deras chans att lyckas är begränsad av hur accepterade de är av samhället. Nivåerna av självförtroende, etnisk identitet, familjestöd, antal vänner, kulturella skillnader och accepterande är även betydande för själveffektiviteten.

Forskningarna som behandlar olika interventioner för unga visar att arbete med olika interventioner höjer livskvaliteten och ökar nivåerna av skyddande faktorer hos de utsatta ungdomarna. Ungdomarna utvecklar både sina emotionella och sociala färdigheter under samma process.

Resultatet från samtliga forskningar visar att på grund av bland annat risksamhället vi lever i idag försämras ungdomarnas mentala hälsa. Olika faktorer i risksamhället medför ökad arbetslöshet bland unga, större krav på de unga samt känslor av oförutsägbarhet. Att hitta en lågtröskelsysselsättning till dessa ungdomar där de har tillgång till en vuxen förebild som hjälper dem hitta sin egen väg i livet är av betydelse.

3 TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER

Eftersom syftet med examensarbetet är att kartlägga hur ungdomarna uppfattar det stöd de har fått i Sveps startträning har jag valt att använda bland annat socialpedagogik som teoretisk utgångspunkt. Fokuset kommer ligga på socialpedagogik, socialt stöd, sociala färdigheter, delaktighet och empowerment.

3.1 Socialpedagogik

Madsen (2006:65-66) diskuterar socialpedagogik utifrån individ-, grupp- och samhällsnivå. Han påpekar att socialpedagogiken ändrar karaktär i förhållande till vissa sociala, kulturella och pedagogiska nödsituationer samhället skapar. Socialpedagogikens samhälleliga uppgift är samhällets ansträngningar att förebygga och lösa sociala och pedagogiska konflikter som kan vara hotande för den samhälleliga integrationen. Syftet med socialpedagogiken är att utveckla sociala band mellan människor sinsemellan och mellan människor och samhälleliga institutioner (t.ex. förskola, skola, arbetsplats).

Social inklusion och social exklusion är begrepp som ofta används inom socialpedagogiken. Dessa begrepp ersätter till viss del begreppen integration och utstötning, men i vissa sammanhang uttrycker de ett helt nytt perspektiv av förhållandet mellan individ och samhälle. Inklusion innebär att innefatta och medräkna någon i det samhälleliga livet, t.ex. en grupp eller ett samhälle. Exklusion innebär en utestängning från deltagandet i det samhälleliga livet. (Madsen, 2006:171-173) Enligt Jönhill (2002: 39-40) är inklusion och exklusion tillhörighet eller avsaknad till olika sociala system i samhället.

Socialpedagogikens mål, enligt Madsen (2006), är att förebygga marginalisering och exkludering från de samhälleliga institutioner som är viktiga för den enskilda individen. I de fall där social marginalisering redan skett är det meningen att man genom socialpedagogiskt arbetssätt skall hjälpa individen att stärka sin personliga och sociala kapacitet, för att stärka deltagandet inom betydelsefulla livsområden. Socialpedagogiken strävar alltså efter att ge stöd till människor så de kan utvecklas till självständiga och kritiskt tänkande individer. (Madsen, 2006:11-12,171-173, 178-180)

Enligt Madsen (2006) är socialpedagogiken en integrationshandling gentemot människor som av olika skäl är utanför den samhälleliga gemenskapen. Denna gemenskap kan vara t.ex. familjen, kompisar, skolan eller arbetsgemenskapen. Att integrera människor betyder att få dem att känna att de är medlemmar i denna gemenskap. Individen måste dock vara medskapare av sina livsbetingelser och själv sätta upp mål. Socialpedagogikens process, socialiseringen, är alltså inte enbart en process där individen förs in i ge-

menskaper, utan det är också en process där individen utvecklar sin identitet och lär sig att skilja ut sig som en person från gemenskapen (=individualisering). (Madsen, 2006)

Det socialpedagogiska arbetet kallas även för socialt förändringsarbete. Arbetet sker i första hand i individernas hem eller i olika sociala verksamheter, t.ex. ungdomsverkstäder. Uppgiften är att hjälpa individerna att hitta sin egen väg genom att hitta sina styrkor och använda dem för att bygga upp ett fungerande vardagsliv. (Cederlund & Berglund, 2014)

3.2 Socialt stöd

Det finns flera olika definitioner av socialt stöd. Det som förenar dem är kopplingen till individens hälsa och välmående, samt hur socialt stöd bidrar till att individerna kan hantera de kriser och svårigheter som de möter i livet. (Vangelisti, 2009:39-51).

Socialt stöd kopplas dock inte enbart till kriser utan till vardagslivet som en helhet. Vanligtvis fokuserar man på att stöd enbart ges i stressande situationer, men det är lika betydelsefullt att få stöd i positiva situationer. Det är stödjande att dela positiva erfarenheter och händelser med andra och även att känna uppsmuntran, bekräftelse och omtanke från dem (Rook, 1989:1097-1108). Enligt Vangelisti är tack vare dagliga beteenden i det normala vardagslivet som man skapar grunden för att hantera kriser när de uppkommer. Stödet har inte bara en funktion att ”reparera” utan också att förebygga. Det sociala stödet kan ses som ett skydd för att kriser och stress inte skall förekomma. (Vangelisti, 2009:39-51)

Det finns många olika former av socialt stöd. De två vanligaste indelningarna av socialt stöd är emotionellt och instrumentellt stöd. Emotionellt stöd syftar på empati, omtanke och förtroende. Emotionellt stöd ger en känsla av att vara bekräftad och värdefull för den man är, det skapar en grund för självkänsla, mening och livslust. Instrumentellt stöd handlar om praktisk hjälp och erbjudande av resurser. Förutom emotionellt stöd och instrumentellt stöd talar man även om informativt stöd och värderande stöd. Informativt stöd handlar om att ge råd och information, detta stöd hjälper individen till att få ökad begriplighet, förståelsegrund, perspektivseende och beslutsunderlag inför problemlös-

ning. Värderande stöd syftar på återkoppling och bekräftande, t.ex. i form av feedback. (Gustafson: 2008:3-4). Enligt House (House, 1988 i Borgelin & Enefält 2008:7;) är det emotionella stödet den viktigaste aspekten vid förebyggandet av ohälsa.

Förutom att rätt form av stöd erbjuds i rätt situation kan effekten av det givna stödet också påverkas av vem det är som ger det. Vissa individer kan erbjuda mer stöd i vissa situationer, t.ex. vid kriser, och andra kan vara bättre på att ge en viss typ av stöd, t.ex. emotionellt stöd eller informativt stöd. Personer med samma erfarenheter kan ge ett värdefullt stöd. De kan ge hopp till andra genom sina egna erfarenheter. Att någon annan klarat av samma som man själv går igenom kan ge motivation till att orka. Likheter mellan personer kan även lättare skapa tillit och förtroende, samtidigt som individen slipper känna sig ensam i sin situation. Flera studier har kunnat visa att familjen och de närmaste vännerna är de viktigaste givarna när det gäller alla de olika formerna av stöd. (Cohen & Wills, 1985:310-353; Rönmark, 1999 i Klamas, 2010:30-36)

3.3 Sociala färdigheter

Sociala färdigheter betyder förmåga att umgås med andra. Detta innebär olika inlärda färdigheter för att klara sig i sociala situationer. Socialt begåvade personer agerar naturligt i både bekanta och främmande situationer. De betar sig väl och känner till de sociala normerna. Sociala färdigheter är inget man föds med, utan man måste lära sig dem. De sociala färdigheterna utvecklas genom bland annat modellinläring och erfarenheter, information och uppfostran samt på basis av den respons man får i socialt samspel. Till de sociala färdigheterna hör t.ex. då vi träffar människor och börjar samtala med dem, då vi fattar mod för att bli bekant med någon, kommunikationsfärdigheter samt att samarbeta och arbeta i grupp. (Kauppila, 2005)

Sociala färdigheter kan även vara att uppmärksamma gruppnormer och sociala regler, lösa konflikter och komma tillrätta med meningsskiljaktigheter, kommunicera tydligt och knyta sociala kontakter samt att ha en positiv självuppfattning. De sociala färdigheterna ger anpassningsförmåga i viktiga miljöer och kan användas för att möta och bearbeta livsproblem. Sociala färdigheter kan med andra ord också kallas "livsfärdigheter". Dock måste man tro på att man är kapabel att använda dessa kompetenser för att

hantera utmaningar. De sociala färdigheterna hos tillbakadragna och deprimerade personer skiljer sig dock inte så mycket från personer utan sådana problem. Man finner dessa skillnader i hur ”effektiv” individen känner sig i olika situationer, t.ex. hur de samtalar i grupper eller hur effektivt de deltar i grupparbeten. Sociala färdigheter påverkar även hur barn och ungdomar uppfattar sig själva, t.ex. känslan av att vara omtyckt eller känslan av ensamhet. (Ogden, 2003 s.215-224)

De vanligaste sociala färdighetsområdena som tränas är: empati, samarbetsfärdighet, sociala kommunikationsfärdigheter, problemlösningsfärdigheter, självhävdelse och ansvarstagande. För att träna dessa sociala färdigheter finns det fyra steg som man oftast följer: att avläsa intentioner eller signaler, förstå andras perspektiv och kunna leva sig in i deras situation, komma fram till effektiva problemlösningar samt att förverkliga sociala beslut. Man lär sig alltså social perception, sociala basfärdigheter, färdigheter i problemlösning, självinstruktion samt användning av dessa färdigheter i verkliga livet genom bland annat övningar i grupper (t.ex. gemensam matlagning, grupparbeten m.m.). (Ogden, 2003 s. 231-238, 256)

3.4 Delaktighet

Genom individens interaktion med sin miljö uppstår delaktighet. Betydelsefulla sidor av delaktighet är att vara autonom, bestämma över sitt eget liv, motivation, vilja, personliga mål och roller. Delaktighet kan inte mätas utan det förutsätter att individen själv bedömer sin upplevelse av delaktighet. Delaktigheten är beroende av interaktion, situation, individens utveckling och erfarenheter. Delaktighet i ungdomsverkstäder är väldigt viktigt, både på individuellt plan och i gruppsammanhang. Att få känna sig delaktig är mycket viktigt för människan, speciellt för personer som känner sig utslagna. Begreppet delaktighet motarbetar utanförskap i många sociala sammanhang. (Gustavsson, 2008:24-27)

För att en ungdom skall känna sig delaktig söker de sig oftast till personer som har samma intressen, tankesätt och sätt att agera. Att känna sig jämställd är en förutsättning för att känna sig delaktig med jämnåriga. (Gustavsson, 2004: 210-211)

Delaktighet innehåller alltid en upplevelsedimension. Vanligtvis är delaktighet kopplad till en handling, men en individ kan även uppleva sig själv som delaktig i ett sammanhang utan att vara engagerad eller aktiv. Delaktigheten är då en subjektiv upplevelse.

Man kan även prata om formell och informell delaktighet. Individer kan formellt tillhöra en grupp, t.ex. startgruppen på Sveps, medan informell tillhörighet handlar om en subjektiv upplevelse att tillhöra och vara accepterad av en grupp. (Molin, 2004)

Enligt Beresford och Croft (2000) är delaktighet en aktiv involvering i den sociala sfären, t.ex. i organisationer, institutioner eller i beslut som berör dem själva och andra. Deltagandet bedöms slutligen utifrån den skala som människor kan utöva inflytande och åstadkomma förändringar. (Trevithick, 2008)

3.5 Empowerment

Empowerment är ett diffust begrepp. Teorin infattar ord som styrka, kraft och makt. Alla människor vill känna sig starka, kraftfulla och ha kontroll över sitt eget liv. Andra ord som associeras till empowermentteorin är t.ex. självförtroende, delaktighet, egenmakt, kompetens och självbestämmande. Begreppet empowerment betonar vikten av att stöda personer i utsatta livssituationer samt att betrakta människor som aktörer som själva ”vet var skon klämmer”. (Askheim & Starrin, 2007)

Empowerment är ett begrepp som måste ses i ett samspel med beteendefaktorer och sociala omgivningsfaktorer som samverkar med utvecklingen av empowerment hos en individ. Man kan säga att det finns två element i begreppet empowerment: det psykologiska och det sociala elementet. Det psykologiska elementet handlar om individens självuppfattning och det sociala elementet berör makt och kontroll, samt det inflytande och den delaktighet man har i den egna livssituationen. Detta innebär att begreppet empowerment inte endast går att ses som ett begrepp som berör individens självuppfattning utan snarare som ett begrepp som måste ses i ett samspel med det psykologiska elementet och det sociala elementet. (Brunt & Hansson, 2005)

Med empowerment strävar man efter att öka individens möjligheter att självständigt påverka sin livsmiljö och sina förhållanden samt förbättra livskvaliteten genom att stöda individen att uppnå sina målsättningar. Man kan säga att det empowermentbaserade arbetet fungerar som en möjliggörare i klientens empowermentprocess. Då klienten blir empowerad innefattar det att denne har makt över eller bemästrar sin egen livssituation. Det innefattar även att klienten litar på sin handlingsförmåga, har en förmåga att känna igen och utveckla sin handlingskraft, är medveten om sina val och att denne har möjlighet att välja samt är oberoende av andra människor i sina val och sin verksamhet. (Fetterman & Wandersman 2005, s.10-27)

I praktiken är grundidén att man inte ser klienten som ett problem, utan att man hjälper dem att bearbeta sin situation tillsammans med en professionell där de får berätta om sina tankar och önsknings samtidigt som de funderar på olika sätt att tillsammans med den professionella uppfylla dessa. Den professionella är jämställd med klienten och respekterar klientens expertis. Framstegen kan vara mycket små, men det är viktigt att klienten själv får göra dessa saker. Förändringsarbetet utförs av klienten själv som på det sättet utvecklar sina förmågor och sin makt att lösa problem i det egna livet. Man strävar alltså efter att makten skall kunna flyttas från den professionella till klienten. (Haring, 2014)

Då man jobbar med ungdomar är det viktigt att deras egna behov och önsknings tas i beaktande. De ska känna att man lyssnar och tar dem och deras åsikter på allvar. Unga lär sig främst genom att agera, vara aktiva och ha möjligheter att prova sig fram. De behöver vara självständiga för att på bästa sätt lära sig nya saker. Dock är det viktigt att till en viss grad ha auktoritativa vuxna som fungerar som förebild och stöder den unga. Då man jobbar med ett empowermentorienterat arbetssätt är det viktigt att man tar i beaktande att ungdomen behöver få bekräftelse för alla sina handlingar, både från de jämnåriga och en auktoritativ vuxen som finns i den ungas sociala nätverk. (Moula, 2009: 139-145)

3.6 Sammanfattning

Eftersom vi idag lever i ett risksamhälle och ungdomarna generellt mår allt sämre måste man jobba med ett socialpedagogiskt arbetssätt för att hjälpa ungdomarna att känna sig inkluderade i samhället. Socialpedagogikens syfte är att utveckla sociala band mellan människor sinsemellan och mellan människor och sociala institutioner. Genom social träning, socialt stöd och empowerment hjälper man ungdomen att känna sig redo att gå sin egen väg och känna att han klarar av olika situationer som kan uppkomma. (Madsen, 2006:11-12,171-173, 178-180). Genom socialpedagogiskt arbetssätt framhäver man ungdomarnas styrkor och lär dem att använda dessa för att bygga upp ett fungerande vardagsliv (Cederlund & Berglund, 2009). Det sociala stödet bidrar till att individerna kan hantera de kriser och svårigheter som han möter i livet. Det sociala stödet kan ses som ett skydd för ungdomarna, och stödet förebygger och hjälper dem att kunna handskas med de kriser och den stress som kan förekomma i vardagen. (Vangelesti, 2009:39-51)

Genom interaktion och kommunikation mellan människor uppstår delaktighet. Att känna sig delaktig är viktigt för människan och att vara delaktig medför många betydelsefulla aspekter, t.ex. att man är autonom, kan bestämma över sitt eget liv och att man känner att man har en personlig roll. (Gustavsson, 2004:2010-2011). Att känna sig delaktig i en grupp, t.ex. Startträningen, kan vara både formell och informell delaktighet. Ungdomarna tillhör formellt Startgruppen, medan informell delaktighet handlar om hur de själva upplever att de tillhör och känner sig accepterade av gruppen.

De individer med goda sociala färdigheter agerar naturligt i både bekanta och främmande situationer. De sociala färdigheterna hjälper också till att kunna möta och bearbeta livsproblem, Ogden (2003) kallar dem även för "livsfärdigheter". Dock måste ungdomarna tro på att de är kapabla att använda dessa kompetenser och då är empowerment viktigt. Empowerment innebär att man tror på sig själv och att man självständigt kan påverka sin livsmiljö och sina förhållanden för att förbättra sin livskvalitet. (Fetterman & Wanderman, 2005). Den professionellas uppgift är då att man tillsammans med klienten utvecklar hans styrkor och förmågor för att själv kunna lösa problem i det egna livet. Makten skall alltså flyttas från den professionella till ungdomen. (Haring, 2014)

4 METODBESKRIVNING

I detta kapitel beskriver jag valet av datainsamlingsmetod, urvalet av informanter, etisk reflektion och analysmetod.

4.1 Intervju som datainsamlingsmetod

Jag valde att använda mig av semistrukturerade intervjuer i denna studie. Semistrukturerade intervjuer är en form av kvalitativ intervju som innebär att man har en intervjuguide (se bilaga 4) som innehåller en uppsättning frågor som behandlas under intervjun. Målet med den kvalitativa forskningen är att få fram de mål forskningen strävar efter utan att påverka det informantens berättar. (Bryman, 2011; Jacobsen, 2003: 48-53)

Intervju som datainsamlingsmetod ger möjligheten att kunna gå in på djupet och få utförligare svar av informanterna. I en semistrukturerad intervju utgår intervjuaren från ämnesområdet, med en uppsättning teman eller ämnen, och använder sig av några huvudfrågor som ställs till samtliga informanter. Metoden ger möjlighet till att följa upp frågorna med anpassade följdfrågor utifrån de individuella svaren. Exempel på följdfrågor kan vara: ”Vad menar du med det?”, ”Kan du berätta mer?”, ”Kan du ge exempel?”. (Stukát, 2011)

Fördelar med att använda intervjuer som metod är bland annat att informationen ger djup och detaljer som gör det möjligt att få en helhetsbild och att förstå komplexa frågor, man kan kontrollera informationen med följdfrågor vilket ger hög validitet, man får hög svarsfrekvens samt en personlig kontakt med respondenten. Nackdelar med intervjuer är att metoden är tids- och resurskrävande, har mindre urval och att man kan göra intrång i respondentens privatliv samt att känsliga frågor kan vara kränkande för respondenten. (Minter, 2003)

Intervjuer som metod är resurskrävande och kan leda till att man får få respondenter. Då kan problem gällande generaliserbarhet förekomma. Den insamlade datan kan även vara

svårtolkad och ostrukturerad, vilket kan leda till svårigheter att strukturera och kategorisera data. Det finns även en risk att man omedvetet silar bort viktig information eftersom man får en detaljrik data. (Jacobsen, 2003:48-52)

Jag började intervjuprocessen med att välja ut viktiga teman och frågeställningar för att sedan utforma specifika frågor inom olika teman som jag ville ta reda på. Jag lade upp en tidsplan och bokade in mina intervjuer. Jag gjorde en pilotintervju innan jag genomförde de intervjuer som användes i detta arbete. För att enkelt kunna dokumentera alla svar bandade jag, med informantens godkännande, in intervjuerna. På detta sätt kan man återge svaren korrekt. (Bell, 2000)

4.2 Urval av informanter

Informanterna som deltog i studien var fyra ungdomar, mellan 19 och 24 år gamla. Kriteriet vid urvalet var att informanterna skulle ha gått minst några månader på Sveps Startträning. Två av informanterna gick på Starten under tiden jag intervjuade dem, medan de andra två hade varit på Starten senast ett år tidigare, d.v.s. 2013.

Hälften av informanterna var flickor och hälften var pojkar.

4.3 Analysmetod

Som analysmetod valde jag innehållsanalys. I innehållsanalys fokuserar man på innehållet i intervjun och inte på t.ex. informantens kroppsspråk eller dylikt. Analysen börjar med att man transkriberar antingen hela intervjun eller delar av den. Efter transkriberingen kategoriseras resultaten i analysenheter som sedan granskas i förhållande till fenomenet som undersöks. Analysenheterna ska representera innehållet och svara på arbetets syfte utan att utesluta något väsentligt eller inkludera något irrelevant. En analysenhet kan vara ett ord eller ett tema, den kan även vara bred och bestå av flera meningar och en tolkning deras betydelse. (Stjernswärd, 2011)

Jacobsen (2012: 147-150) skriver att syftet med innehållsanalys är att förenkla och berika data. Den insamlade datan delas in i teman eller kategorier som man sedan söker samband och skillnader mellan. Kategorierna kan bestämmas utifrån t.ex. intervjugui-

den, eller så kan kategorierna bestämmas utifrån det material som samlats in. Citat används för att fylla kategorierna med innehåll och de upplyser vad informanterna har sagt om temat. Det sista steget i innehållsanalysen är att söka förklaringar till likheter och skillnader. (Jacobsen, 2012: 147-150)

Det är viktigt att försöka identifiera mönster och processer samt gemensamma drag och skillnader i sina reflektioner. Forskaren ska sedan jämföra sina resultat och förklaringar med existerande teorier. Slutsatserna måste även motiveras och ge läsaren en inblick i de beslut som fattades under forskningsprocessen och grunderna till att besluten kan ses som tillförlitliga. (Denscombe, 1998: 247-250)

Jag började med att transkribera hela intervjuerna. Efter transkriberingen valde jag att strukturera och klarlägga intervjuerna. Jag tog bort upprepningar, överflödigt material och sådant som jag ansåg vara oväsentligt. För att underlätta arbetet använde jag min intervjuguides teman (se bilaga 4) som underlag för kategoriseringen.

4.4 Etiska aspekter

Forskning av detta slag, en öppen intervju, kan lätt ses som ett intrång i en persons privata liv. Därför måste de etiska aspekterna tas i beaktande under hela forskningsprocessen. (Jacobsen 2012: 38-39). Jag har följt Jacobsens (2012) och Kvaless (1997) forskningsprinciper under hela arbetsprocessen.

Intervjuerna var planerade så att de försakade så lite besvär för informanterna som möjligt. Intervjusituationen var planerad att vara så behaglig som möjligt och ungdomarna hade blivit informerade om deras rättighet att låta bli att svara eller delta, om de så önskade. Forskningen har krävt en omsorgsfull planering i hur nödvändig det var att göra detta intrång i informanternas personliga liv och erfarenheter. Intervjuns frågor är anpassade till ungdomarna så att frågorna är lätta att förstå.

På grund av etiska skäl ansöktes ett forskningslov av Sveps verksamhetsledare (se bilaga 1). Kvale (1997:142) påpekar att ett skriftligt avtal där informanten godkänner sitt

deltagande i undersökningen och användningen av den insamlade datan i framtiden är en bra idé. Till informanterna gavs ett informationsbrev (se bilaga 2) samt ett dokument om skriftligt samtycke (se bilaga 3). Skriftligt samtycke innebär att informanten fått information om de fördelar och nackdelar som deltagandet kan föra med sig. Informanterna skall även ha fått information om att deltagandet i undersökningen är frivilligt och att hon/han har rätt att avsluta deltagandet i undersökningen när som helst. (Jacobsen, 2012: 32-33; Kvale, 1997: 120). Informanterna fick information om att de är anonyma och att de inte kommer att kännas igen i studien. De informerades även om att intervjun bandades in för att jag skulle kunna korrekt återge den data som blivit insamlad och att materialet förvaras i låsta utrymmen.

Allt material förvarades i låsta utrymmen för att skydda informanternas identitet under hela processen. Resultaten bearbetades så att identiteterna inte känns igen i det slutliga arbetet. De etiska aspekterna har också tagits i beaktande i utformandet av examensarbetets text. Inga namn är nämnda, inte heller orter eller andra detaljer som kan riskera avslöjandet av personens identitet och därmed skada hans eller hennes integritet.

5 RESULTATREDOVISNING

I det första kapitlet redovisar jag resultaten jag fått angående dygnsrytm, vardagsrutiner och fritid, medan jag i det andra kapitlet redovisar jag resultatet av sociala färdigheter, självkänsla och empowerment.

Jag valde att skilt redovisa övrig hjälp, som ungdomarna fått från Sveps, som ett skilt kapitel eftersom jag anser att det är ett ytterst viktigt tema.

Jag valde att vid slutet av intervjun fråga informanterna om det fanns något de ville tillägga innan intervjun avslutades. Dessa tillägg redovisas under kapitel 5.4 "Tankar och tips från ungdomarna".

5.1 Dygnsrytm, vardagsrutiner och fritid

5.1.1 Dygnsrytm och vardagsrutiner

Resultatet visade att hälften av informanterna ansåg att det inte fanns några problem med att stiga upp på morgonen medan andra hälften tyckte att det var jobbigt eller tröttsamt.

”int e det någã. Jag e nog morgonmänniska”

”jag brukar vakna före jag borde stiga upp”

”tröttsamt, men man måst nu bara göra det så”

”ganska jobbigt”

Det kom tydligt fram att många sov för litet när de började på Starten, även om de hade svarat att de tyckte att dygnsrytmen var ganska samma före och efter de hade börjat på Sveps. Majoriteten av informanterna sov mellan 4-7 timmar per natt, medan en av informanterna sov endast 1-2 timmar. Denna informant sov nu 4-6 timmar per natt. En av informanterna ansåg att han fick tillräckligt med sömn, en annan ansåg att han fick ibland och ibland inte tillräckligt med sömn, medan de två sista informanterna ansåg att de inte fick tillräckligt med sömn.

Sveps startträning erbjuder väckning på morgonen för de klienter som vill ha det. Hälften av informanterna visste att detta erbjudande fanns. Ingen av informanterna hade behövt/behöver väckning. En av informanterna påpekade att det var bra att det finns även om alla borde kunna ta eget ansvar att stiga upp och komma i tid.

Sveps startträning har verksamhet tre dagar i veckan och en av startträningens målsättningar är att förbättra ungdomarnas dygnsrytm och rutiner. Resultatet visade att majoriteten av informanterna försökte stiga upp samma tid varje dag, mellan kl. 8 och 9. En av informanterna tyckte att hon inte hade så starka rutiner. Två av informanterna påpekade att de åt åtminstone 3 mål per dag och för den ena informanten var det väldigt viktigt med alla måltider på grund av hans livsstil.

5.1.2 Ungdomarnas fritid

Resultatet visade att majoriteten av fritids sysselsättningarna som nämndes var inomhus och sådant som informanterna gjorde ensamma. Några exempel var: rita, lyssna på musik, spela videospel/dator, läsa serietidningar och träna. En av informanterna nämnde promenader och jobb. En av informanterna hade nyss flyttat så hon ansåg att det inte fanns så mycket att hitta på. Dock nämnde två av informanterna att de träffade kompisar om de hade möjlighet. Två av informanterna nämnde även sin pojkvän/flickvän.

Resultatet visar att ingen av informanterna tyckte att de oftare träffade kompisar efter att de börjat på Sveps. Ingen av dem ansåg att de fått tillräckligt starka sociala relationer till de andra ungdomarna på Starten för att träffa dem på fritiden.

”Kompisar har jag fått men int på det sättet, jag träffar int dem på fritiden”

”Man diskuterar där [på Sveps] och där va det nu sen med det”

”Man får så mycket människokontakt här så de e mer sån här egentid sen”

5.2 Sociala färdigheter, självkänsla och empowerment

Att jobba i grupp och att ta kontakt med nya människor är vardag på sveps. Därför ville jag ta reda på hur ungdomarna kände inför grupparbeten och att samarbeta med de andra ungdomarna. Eftersom grupperna byts ut nu som då och det kommer nya ungdomar ganska ofta, ville jag ta reda på vad ungdomarna ansåg om att ta kontakt med nya människor och samtala med dem.

5.2.1 Sociala färdigheter

Resultatet visade att hälften av informanterna tyckte att det var ”okej” med grupparbete eller att de tyckte om grupparbete, medan andra hälften tyckte det var jobbigt eller att det går om man är tvungen.

”jag e nog den som sitter tyst och håller med”

”nå nog går det om man måste”

”jag tycker om grupparbete, det har jag alltid gjort”

”det e okej för det mesta”

Resultatet visade att två av informanterna ansåg att det var ”helt ok” att vara ledare i en grupp på Starten, en informant skulle ge bort rollen som ledare och en informant föredrog att vara ledare.

”jag sku säga att nån annan får göra det”

”jag har inget behov att va ledare i en grupp men jag föredrar det nästan för då har jag en chans att påverka mera”

Enligt resultatet upplevde hälften av informanterna att det var ”sådär” eller ”helt okej” ta kontakt med nya människor. Andra hälften ansåg att det beror på situationen.

”det beror på varför man ska ta kontakt... om det e något känsligare eller personligare så e det högre tröskel”

”lite jobbigt kan det va emellan, men det beror riktigt på också”

”det känns helt okej, int har ja nånsin haft problem med de”

Resultatet visade att hälften av informanterna ansåg att folkmängder var besvärliga på grund av olika skäl medan andra hälften av informanterna ansåg att det var ”helt okej” beroende på situation och deras humör.

”Om man ska till t.ex. tandläkaren, så tycker jag det e lite äckligt att vara ibland andra människor”

”Jag hatar att va bland mycket människor. För jag e en sån människa som blir lätt distraherad ... så min hjärna går på fullvarv om det e mycket folk runt omkring”

5.2.2 Självkänsla & empowerment

Enligt resultatet tyckte majoriteten av ungdomarna att deras självkänsla och motivation hade höjts "kanske lite" sedan de började på Starten. Den sista informanten ansåg att ingendera hade höjts.

Resultatet visade även att majoriteten inte kunde svara eller att de inte visste om de hade lärt sig något nytt om sig själv under tiden de hade varit på Starten. Den ena informanten svarade:

"kanske sånt som har med åldern att göra har blivit mera tydligare"

Resultatet visade att samtliga informanter tyckte att de kunde påverka sin egen vardag och fatta beslut som påverkar dem själva.

"om jag bor för mig själv, så varför int"

"jag tycker jag kan göra ganska bra beslut"

Resultatet visade att bara en av informanterna tyckte att det inte var några problem att handskas med motgångar. Majoriteten ansåg att det beror på situationen hur de handskas med motgångar. Resultatet visade också att hälften hade svårt att be om hjälp vid olika situationer.

"Jag e bra på att handskas med motgångar. ... Jag har inga problem, för man växer ju bara av misstag och motgångar"

"nog har jag säkert haft depression i många herrans år och bara tänkt 'jo jag klarar mig nog', men nog kom väggen emot sen"

"Det beror på vad det e. Vissa saker e kanske lite för privata, då tar jag verkligen int nån [hjälp]. Men om det e någån smått så brukar jag nog säga att jag behöver hjälp"

5.3 Övrig hjälp från Sveps

Resultatet visade att samtliga informanter ansåg att de fått övrig hjälp från personalen på Sveps. Sveps erbjuder inte enbart socialt stöd, utan även många andra typer av stöd och hjälp, t.ex. att fylla i blanketter, söka till skolor eller att söka ekonomiska stöd.

”Jag tycker det har varit riktigt bra”

”Kanske inte så mycket jag behövt hjälp med, men jag vet att de sku hjälpa säkert om man sku behövt”

”det finns hjälp att få bara man ser till att fråga”

”speciellt då det kommer in de här byråkratiska sakerna”

”[en ur personalen] var med till socialen ... det tyckte jag nog va ganska bra att de har möjlighet att komma med dit att jag inte behövde gå ensam”

Två av informanterna hade även fått hjälp med att söka jobb, hitta arbetspraktik och att fylla i olika pappersarbeten.

Resultatet visade att de flesta av Sveps personal på något sätt hade bidragit till att hjälpa ungdomarna. Jobbcoachen, uppsökande ungdomsarbetarna, den individuella handledaren och socialtränarna hade på ett eller annat sätt hjälpt ungdomarna.

”jag tycker det har varit bra med allt, [en uppsökande ungdomsarbetare] har hjälpt till med allt då jag sökt jobb och sånt där”

5.4 Tankar och tips från ungdomarna

Att komma till Sveps väcker säkert en hel del tankar hos ungdomarna och just därför valde jag att fråga ungdomarna som jag intervjuade vad de tyckte var extra roligt eller tankeväckande på Starten. Resultatet visade att starten hade många positiva sidor:

”att träffa nya människor”

”kanske [att man märker] hur tysta andra människor också är”

”helt såna småsaker som att man kan umgås med varandra”

”kanske att lära ut åt andra [i startgruppen] sånt som kanske int e självklart för dem”

”första gången vi fick en praktikant dit. Det märktes som en helt enorm skillnad”

”personalen va super”

Resultatet visade att ungdomarna tyckte att Starten var ett ställe att träffa nya människor och umgås med varandra, samtidigt som man kan lära sig av varandra.

Resultatet visade att ungdomarna hade många viktiga punkter, angående Starten, att lyfta fram.

”Reklamera mera så att folk får reda på att ni finns”

”kanske ha lite mångsidigare program att det skulle va mer för olika människor, t.ex. vara mera utomhus och gå i parker och liknande”

”Din närvaro har hjälpt gruppen tycker jag.. någon som är lite mer en del av gruppen”

”De flesta inser när de e där [på Starten] att de e bättre att va där än att sitta hemma”

En av informanterna påpekade:

” Det jag anser e det bästa med Starten så e just det att viktigaste uppgiften så e bara den sociala biten och rutiner. Det e det som de flesta ungdomar behöver vid det skedet.”

6 ANALYS

I detta kapitel analyseras resultatet av studien med den tidigare forskningen och den teoretiska referensramen. För att underlätta läsandet är kapitlet strukturerat på samma sätt som resultatkapitlet.

6.1 Dygnsrytm och vardagsrutiner

Brist på rutiner kan göra att ens dygnsrytm blir rubbad. De flesta ungdomar behöver sova ungefär 8-9 timmar per dygn. Forskningar visar dock att många sover mycket mindre, och inte får tillräckligt med sömn, vilket även stämmer överens med mina resultat. Ungdomar som av olika skäl vänjer sig med sena vanor kan få störd dygnsrytm med försenad sömnfas, vilket gör att skolgång och inläring påverkas negativt.

Resultatet av projektet DelSam 1 visar att det är viktigt att ha någon form av sysselsättning under dagen för att minska risken för passivering. Starten har tre träffar i veckan, vilket till en början kan vara helt tillräckligt för de ungdomar som mår psykiskt dåligt. Dessa tre dagar hjälper dock ungdomarna att stärka sina vardagsrutiner. Resultatet visade att ungdomarna försökte stiga upp samma tid varje dag. Detta är ett bra första steg till att bygga på sina rutiner. För att få rutinerna att fungera borde man själv också ha viljan att ändra på dem, vilket majoriteten av informanterna verkade ha. Att ingen av ungdomarna behövde väckning från personalen visar även att ungdomarnas drivkraft att vakna och gå till Starten, eller annan sysselsättning, är tillräckligt stark. För att ungdomarna skall få den lilla extra ”sparken” för att få igång sina rutiner bör både föräldrarna och personalen uppmuntra och ge tips och råd hur man får vardagen att ”flyta på” genom rutiner. De Andas (2001) forskning visade att det var viktigt för ungdomarna att det finns någon där ute som bryr sig om dem. Att Starten erbjuder väckning är därför bra eftersom personalen på det viset visar att de bryr sig om ungdomen och vill att de skall komma till Starten.

6.2 Ungdomarnas fritid

Resultatet visade att informanterna kände sig delaktiga i gruppen, det vill säga att de hade kontakt och kunde kommunicera med de andra i Starten. Även om majoriteten inte hade fått nya kompisar att träffa på fritiden via Starten, så kunde de ändå samtala och diskutera med de andra i gruppen. Resultatet kan tolkas som att informanterna anser sig delaktiga i Startgruppen, men att de inte hade något större behov av att utveckla de sociala kontakterna vidare utan att det stannade inom Starten. Citatet *”man får så mycket människokontakt här så det är mer sån här egentid sen”* kan tolkas som att Starten fyller behovet av social kontakt. Resultatet bekräftas av Gustavsson (2008) som påpekar

att delaktigheten är beroende på interaktion och att individen själv bedömer sin upplevelse av delaktighet. Resultatet visade att några informanter träffar kompisar på fritiden, vilket visar till viss del hur mycket bättre de mår och att de har orken och lusten att träffa andra människor på fritiden. Resultatet sammanfaller med Moody, Childs & Sepples (2003) forskning, som påpekar att positiva erfarenheter i grupp är förknippade med ökade nivåer av skyddande faktorer för ungdomar i risk för marginalisering.

6.3 Sociala färdigheter

Resultatet visade att ungdomarna hade delade åsikter om grupparbete, hälften tyckte om grupparbete medan andra hälften tyckte att det var besvärligt. Grupparbete är en viktig del i Starten. Man tränar sin förmåga att samarbeta och lyssna på de andras åsikter, vilket är viktigt senare i arbetslivet. Ogden (2003) kallar de sociala färdigheterna för "livsfärdigheter", eftersom de ger anpassningsförmåga i viktiga miljöer och används för att möta och bearbeta problem. Därför är det speciellt viktigt att kunna öva sina sociala färdigheter i ungdomsverkstäder. Brister i sociala färdigheter kan göra att man har svårt att kommunicera och arbeta effektivt i grupper, vilket några av informanterna i mitt resultat visade tecken på.

I Moody, Childs & Sepples (2003) forskning visade resultatet att interventioner som stöder social färdighetsträning och positiva erfarenheter av att jobba i grupp var kopplat med ökade nivåer av skyddande faktorer för ungdomar i risk för marginalisering. Sveps Startträning erbjuder olika former av stöd och hjälp, och kan därför anses som en viktig roll i ungdomarnas liv.

Att ta kontakt med nya människor är en viktig del av de sociala färdigheterna. Resultatet visade att hälften av ungdomarna hade problem med att våga ta kontakt med nya människor vilket kan bero på negativ självuppfattning och hur ungdomen uppfattar sig själv. Att stöda ungdomarna är därför viktigt. Man bör hitta deras individuella styrkor och uppmuntra dem att agera i nya situationer. Som vuxen skall man även finnas där som en förebild till de unga. (Moula, 2009: 139-145). Som Moula (2009) också skriver är det viktigt att ungdomarna får bekräftelse för sina handlingar, både från de jämnåriga och från en auktoritativ vuxen, vilket i detta fall är personalen på Starten.

Hälften av informanterna hade inte några problem med att jobba i grupp eller ta kontakt med nya människor vilket kan tolkas som en förbättring i deras sociala färdigheter. Dessa informanter var de ungdomar som tidigare hade deltagit i Starten, vilket kan tolkas som att Startträningen hjälpt dem förbättra sina sociala färdigheter. Detta bekräftas av bland annat Ogden (2003) som menar att de sociala färdigheterna ger en anpassningsförmåga som kan användas för att möta och handskas med olika sociala situationer. Resultatet sammanfaller även med Kauppila (2005) som påpekar att till sociala färdigheter hör förmågan att ta kontakt med nya människor och samtala med dem samt att samarbeta och arbeta i grupper.

6.4 Självkänsla & empowerment

Resultatet visade att majoriteten av ungdomarna ansåg att deras självkänsla och motivations höjts "kanske lite" under deras tid på Starten, medan den sista informanten ansåg att ingendera hade förbättrats. Resultatet av insamlad data var svårtolkad, men kan tolkas som att ungdomarna har brister i självkänslan och/eller självförtroende. Resultatet sammanfaller med Nesdale & Printer (2002) forskning som påpekar att känslan av att bli accepterad av samhället är förknippat med ungdomarnas tro på sig själva och sina förmågor.

Att samtliga informanter tyckte att de kunde påverka sin egen vardag är viktigt i empowermentbaserat arbete. Resultatet bekräftas av Askheim & Starrin (2007) som betonar att klienten skall känna att den har kontroll över sitt eget liv och kunna ta beslut som berör deras liv. Att kunna ta egna beslut som berör deras eget liv ökar deras livskvalitet, samt get möjligheter att självständigt påverka sin livsmiljö och sina förhållanden.

Hälften av informanterna hade svårt att be om hjälp vid motgångar, vilket kan bero på rädslan av skam eller känslor av att misslyckas eller att vara misslyckad. De Anda (2001) påpekar att om man är deprimerad eller på annat sätt är blyg att söka hjälp så är det viktigt att det finns en trygg vuxen till hands, utöver familjemedlemmarna. Att inte våga söka hjälp är vanligt bland unga i utsatta livssituationer. Att prata allmänt om ett ämne, t.ex. depression, och neutralisera det gör att ungdomarna kanske känner att det inte är så stor tröskel att söka hjälp. De Andas (2001) forskning visade även att ungdomarna som deltog i undersökningen ville ha någon att prata med utanför familjen, några

tyckte även att det var svårt att prata med familjemedlemmarna och därför ville ha en mentor. Att mentoren var accepterande och inte dömde var en viktig aspekt enligt ungdomarna. På Starten bör personalen ta den rollen som mentor och finnas till hand för ungdomarna utan att vara dömande.

6.5 Övrig hjälp från Sveps

Att ungdomarna anser att de har fått eller kan få övrig hjälp från Sveps visar att de har en trygg kontakt till personalen. De vet att de kan få hjälp om de frågar och det är väldigt viktigt, vilket Moody, Childs & Sepples (2003) forskning också visar. I De Andas (2001) forskning visar resultatet att de unga utvecklade ett starkt band till sina mentorer och att de därför kunde utvecklas både emotionellt och socialt, vilket sammanfaller med mitt resultat. Ungdomarna litar på personalen på Sveps vilket är en stor förutsättning för att ungdomarna skall utvecklas både emotionellt och socialt.

Kopplar man resultatet till Nesdale & Pinters (2002) forskning kan personalen ta i beaktande de attityder som samhället har och ungdomarnas arbetsrelaterade färdigheter och attityder, för att hjälpa ungdomarna i rätt riktning att söka jobb.

Socialpedagogiken, enligt Madsen (2006), strävar efter att ge stöd till människor så de kan utvecklas till självständiga och kritiskt tänkande individer. Det sociala stöd som ges på Sveps ges inte bara vid kriser, utan ges varje dag de träffas oberoende av kris eller inte. Resultatet visade att det sociala stödet ges som en helhet, från alla i personalen på Sveps, precis som Vangelisti (2009) förespråkar. Resultatet visade att informanterna fått hjälp från de flesta av personalen på Sveps, på ett eller annat sätt.

6.6 Tankar och Tips

Att ungdomarna kom att tänka på saker som till stor del handlar om andra människor visar, som många forskare inom socialpedagogik också påpekar, att människan är en social varelse. Gustavsson (2008) påpekar att känslan av delaktighet är väldigt viktigt för människan, speciellt för de personer som känner sig exkluderade.

Moula (2009) påpekar att det är viktigt att ungdomarna får bekräftelse för sina handlingar både från jämnåriga och en auktoritativ vuxen. Det kan därför vara nyttigt att ha

en yngre auktoritativ person i personalen som är relativt jämnårig med ungdomarna, vilket även påpekades i mitt resultat.

Det resultat som projektet DelSam 1 visade kom även upp i mitt resultat, det vill säga att ungdomarna anser ungdomsverkstaden som ett ställe att komma till istället för att bara sitta hemma.

7 DISKUSSION

I detta kapitel kommer jag sammanfatta en diskussion kring arbetets process, metodval, resultat och arbetslivsrelevans samt förslag till fortsatt forskning.

7.1 Diskussion kring metodval

Eftersom studien är den första för mig anser jag att processen varit obeskrivlig. Jag har haft många motgångar men jag har ändå lyckats färdigställa studien. Tiden för examensarbetet har blivit lite utdragen på grund av olika skäl, men trots det anser jag att hela processen varit både rolig och hemsk, intressant och krävande, och sist men inte minst lärorik.

Metodvalet bestämde jag mig för ganska snabbt. För att få fram den informationen jag ville ha passade det bäst för mig att ha semistrukturerade intervjuer som insamlingsmetod. Fördelarna med intervjuer har varit att jag har fått en bra kontakt till ungdomarna som jag intervjuade och kunde ställa följdfrågor vid behov. Nackdelarna med att använda intervjuer som datainsamlingsmetod var att det var mycket tidskrävande. Valet av metod tycker jag att lyckades bra och jag anser att jag fick ut mycket av de svar jag fick. Dock i efterhand ser jag att intervjuguiden kunde ha förbättrats för att få mer djupa och ingående svar från informanterna.

Som analysmetod använde jag innehållsanalys. Fördelarna med innehållsanalys är att man under processens gång får en god uppfattning om den data man samlat in. Datan delas in i kategorier som man sedan söker samband och skillnader mellan. Nackdelar kan vara att man missar viss data då man enbart fokuserar på innehållet i den insamlade datan och t.ex. inte tar i beaktande informantens kroppsspråk.

7.2 Resultatdiskussion och arbetslivsrelevans

Att framställa resultatet på ett bra sätt har varit både krävande och svårt. Jag har haft svårt att formulera mig och i vissa fall haft svårt att hitta ”guldkornen” i min insamlade data. Trots detta tycker jag ändå att jag lyckats nå mina mål och syften med studien.

Alla forskningar och studier behöver genomgå en kritisk granskning då man skall bedöma om resultatet är giltigt och pålitligt. Man bör förhålla sig kritisk till kvaliteten på den data man samlat in och ett vanligt sätt att validera resultatet är genom att jämföra resultaten med resultat från tidigare forskningar (Jacobsen, 2007), vilket jag också har gjort. Processen har varit lång men mycket givande.

Innan man kan dra sina slutsatser måste man bedöma den data man har. Man måste belysa undersökningens problemställning och analysera datans relevans, reliabilitet och validitet. I den mån man finner brister i sin data – vilket man alltid gör – måste man anpassa sina konklusioner därefter. (Winter, 1985) Brister i data och svårigheter att tolka insamlad data har dykt upp nu som då under forskningsprocessen, men trots motgångarna anser jag att studien har nått sitt mål.

Studiens reliabilitet har eftersträvat genom att göra en så naturlig miljö för intervjuerna som möjligt samt att hålla ett så neutralt bemötande som möjligt för att uppmana informanterna att våga svara ärligt. Intervjuerna har bandats in för att kunna garantera en korrekt återgivning av informanternas yttranden.

Enligt Jacobsen (2007:166-167) är målet med kvalitativa studier att få en förståelse och en fördjupning i ett fenomen. Att generalisera en kvalitativ forskning är i allmänhet svårt eftersom man oftast bara undersöker några individer som specifikt är utvalda för att yttra sig gällande ett specifikt syfte. I min studie anser jag att jag nått målet med studien, men att det har varit en krävande process på grund av brister i data samt svårtolkade resultat.

Jag anser att studien har en stor arbetslivsrelevans. Fler och fler ungdomar hoppar av skolan eller blir utan sysselsättning, därför är det viktigt att lyfta fram hur viktigt det är

med ungdomsverkstäder idag. För tillfället är Sveps den enda svenskspråkiga ungdomsverkstaden i huvudstadsregionen vilket, enligt mig, är allt för få på ett så stort område. Behovet för svenskspråkiga ungdomsverkstäder är stort, så förhoppningsvis kommer flera svenskspråkiga ungdomsverkstäder att uppenbara sig inom kort.

7.3 Förslag till fortsatt forskning

Eventuellt fortsatt forskning skulle kunna vara undersöka hur personalen på Starten uppfattar eller upplever ungdomarna i dagens läge, t.ex. på de behov och resurser som ungdomarna behöver. Det skulle vara intressant att läsa om hur de som jobbar på en ungdomsverkstad och jobbar med ungdomar i utsatta livssituationer upplever dagens ungdomar och deras livssituationer.

Man kunde även undersöka vilka stödmetoder personalen på Starten använder och hur personalen anser att resultatet av dessa syns hos ungdomarna. Personalen som jobbar med dessa ungdomar kanske ser resultatet av deras arbete bättre än vad ungdomarna själva uppfattar det. Det skulle vara intressant att kunna jämföra vad personalen upplever och vad ungdomarna upplever angående ungdomarnas utveckling under tiden de går på Starten.

KÄLLOR

- Bell, Judith. 2000. *Introduktion till forskningsmetodik*. 3:e upplagan. Lund: Studentlitteratur.
- Björkenheim, Johanna & Montonen, Mia, mfl. 2013. *DelSam 1 - Delaktig i samhället 2012-2013 - Om stöd till ungdomar på väg in i arbetslivet*. Hämtat 26.1-15, tillgängligt: http://www.fskompetenscentret.fi/Site/Data/2067/Files/PR_01_2013_DelSam%201%2030092013%20FINAL48f6.pdf
- Borgelin, Anna & Enefält, Berit. 2008. *En studie om relationen mellan subjektivt välbefinnande, socialt stöd och ledarskap*. Lunds universitet: Institutionen för Psykologi. 54s
- Brunt, David & Hansson, Lars. 2005. *Att leva med psykiska funktionshinder – livssituation och effektiva vård- och stödsatser*. Studentlitteratur, 320 s.
- Bryman, A. 2011. *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.
- Cederlund, Christer & Berglund, Stig-Arne. 2014, *Socialpedagogik – pedagogiskt socialt arbete*. Stockholm: Liber.
- Cohen, S., & Wills, T. A. (1985). *Stress, social support, and the buffering hypothesis*. Psychological Bulletin, 98, 310-357. Hämtad: 22.1-15 Tillgängligt: <http://www.psy.cmu.edu/~scohen/Cohen%20&%20Wills%201985%20Psy%20Bull.pdf>
- De Anda, Diane. 2001. *A qualitative evaluation of a mentor program for At-risk youth: the participants' perspective*. Child and Adolescent Social Work Journal, Volume 18, number 2, April 2001.
- Fetterman, David & Wandersman, Abraham. 2005. *Empowerment evaluation principles in practice*. Gulliford Press, 231s.
- Giddens, Anthony. 2001. *Sociologi*. Lund: Studentlitteratur, 601s.
- Gurman, K. 1981. *Funktioner i socialt arbete*. I K. Lindholm & K. Askeland (Red.), *Vad är socialt arbete?* . Stockholm: Liber Tryck.

Gustafson, Rolf. 2008. *Fördjupningstexter om idégrunden*. Hämtad 5.2-15, tillgängligt: http://www.personaldialog.se/PDF/Idegrund_fordjupning.pdf

Gustavsson, Anders. 2008. *Vår tids socialpedagogik*; I Molin, M & Gustavsson, A & Hermansson, H-E: *Meningsskapande och delaktighet*. 2008. Daidalos: Göteborg

Hedin, Anna. 2009. *En liten lathund om kvalitativ metod med tonvikt på intervju*. reviderat 2011, Martin C. Uppsala Universitet. Hämtad 16.2-14, tillgängligt: <https://studentportalen.uu.se/portal/portal/uusp/student/filearea?uusp.portalp%20age=true&entityId=88018&toolAttachmentId=108197&toolMode=studentUse&%20mode=filearea108197>

Jacobsen, Dag Ingvar. 2012, *Förståelse, beskrivning och förklaring – Introduktion till samhällsvetenskaplig metod för hälsovård och socialt arbete*. 2 uppl., Lund: Studentlitteratur.

Jönhill, J. I. 2012 *Inklusion och exklusion. En distinktion som gör skillnad i det mångkulturella samhället*. Liber: Stockholm.

Lager, Anton & Bremberg Sven. 2009. *Association between labour market trends and trends in young people's mental health in ten European countries 1983-2005*. Hämtat 13.2-14, tillgängligt: <http://www.biomedcentral.com/1471-2458/9/325>

Klamas, Maria. 2010. *Av egen kraft tillsammans med andra – personer med psykiska funktionshinder, socialt stöd och återhämtning*. Göteborgs universitet, institutionen för socialt arbete. Hämtat 5.2-15, tillgängligt: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:393884/FULLTEXT01.pdf>

Kvale, Steinar. 2001. *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Kvale, Steinar. 1997. *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur, 306 s

Madsen, Bent. 2006. *Socialpedagogik: integration och inklusion i det moderna samhället*. Lund: Studentlitteratur, 301 s.

Minter, Ed. 2003. *Pros & Cons of interviewing*. Hämtat 26.3-14, tillgängligt: <http://www.uwex.edu/ces/tobaccoeval/pdf/ProConInt.pdf>

- Molin, M. (2004). *Delaktighet inom handikappområdet – en begreppsanalys*. I A. Gustavsson (red.), *Delaktighetens språk*. Lund: Studentlitteratur.
- Moody, Kimberly A., Childs, Janis C., Sepples, Susan B. 2003. *Intervening with At-Risk youth: evaluation of the youth empowerment and support program*.
- Moren, S. 2001. *Relationen som förändringsvillkor*. I *Utan fast punkt – om förvaltning, kunskap, språk och etik i socialt arbete*. Stockholm: Socialstyrelsen. Hämtat 13.2-14, tillgängligt: <http://esh.diva-portal.org/smash/get/diva2:324024/FULLTEXT01.pdf>
- Moula, Alireza. 2009, *Empowermentorienterat socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur, 267s
- Mäkitalo, Åsa. 2006. *Att hantera arbetslöshet: om social kategorisering och identitetsformering i det senmoderna*. Arbetlivsinstitutet. Hämtat 28.1-14, tillgängligt: http://nile.lub.lu.se/arbarch/aio/2006/aio2006_16.pdf
- Nesdale, Drew & Pinter Kristy. 2000. *Self-efficacy and Job-seeking activities in unemployed ethnic youth*. School of Applied Psychology, Griffith University, Gold Coast, Australia.
- Notkola, Veijo mfl. 2013. *Nuorten syrjäytyminen: Tietoa, toimintaa ja tuloksia?*. Eduskunta. Hämtat: 28.1-14, tillgängligt: <http://web.eduskunta.fi/dman/Document.phx?documentId=jz32213140909180&cmd=download>
- Ogden, Terje. 2003. *Social kompetens och problembeteende i skolan*. Stockhokm: Liber 304 s.
- Rook, Karen S. (1989). *The negative side of social interaction: Impact on psychological well-being*. Journal of Personality and Social Psychology, 46 (5), s. 1097-1108.
- Rönmark, L. (1999). *Fallna löv. Om coping vid förlust av små barn*. i Klamas, Maria 2010. *Av egen kraft – tillsammans med andra. Personer med psykiska funktionshinder, socialt stöd och återhämtning*. Göteborgs universitet. Hämtat 5.2-15, Tillgängligt: https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/23269/1/gupea_2077_23269_1.pdf

Sandelin, Rabbe. 2011. *Sveps gör ett viktigt jobb*. Svenska folkskolans vänner. Hämtat: 28.1-14, tillgängligt: http://www.sfv.fi/start/article-35026-4689-sveps-gor-ett-viktigt-jobb?offset_35026=24&categories_35026=143

Stjernswärd, Sigrid. 2011. *Innehållsanalys*. Lunds universitet. Hämtat 8.4-14, Tillgängligt: <http://portal.omv.lu.se/publicfiles/sskprog/201201/sjsa24/kursadm/Innehallsanalys.pdf>

Stukát, Staffan. 2011. *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur

The Prince's trust. 2014. *The prince's trust macquarie youth index 2014*. Hämtat 13.2-14, tillgängligt: http://www.princes-trust.org.uk/PDF/YOUTH_INDEX_2014.pdf

Trevithick, Pamela. 2008. *Socialt arbete – teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur.

Vangelisti, Anita L. (2009). *Challenges in conceptualizing social support*. Journal of Social and Personal Relationships. 26, 39-51.

Winter, Jenny. 1985. Upplaga 2:4. *Problemformulering, undersökning och rapport*. Liber förlag: malmö

BILAGOR

BILAGA 1 ANHÅLLAN OM FORSKNINGSLOV

Socialt förändringsarbete i ungdomsverkstaden Sveps - ungdomarnas uppfattning av det stöd de får under den tid de är på Sveps Start- träning

Bästa verksamhetsledare!

Jag heter Jonna Teir och studerar till Socionom vid Arcada, Nylands svenska yrkeshögskola. Jag skriver mitt examensarbete om socialt förändringsarbete i ungdomsverkstaden Sveps och utgår från ungdomarnas uppfattning av det stöd de får under den tid de är på Sveps Startträning.

Jag kommer att göra intervjuer med några ungdomar från Sveps Startträning och därmed anhåller jag om att få samarbeta med Sveps för att få ungdomarna på Sveps Startträning som respondenter.

Ni kommer självklart att få ta del av det färdiga examensarbetet.

Med vänliga hälsningar

Jonna Teir

Härmed ges forskningslov till Jonna Teir

Plats och Tid

Underskrift och namnförtydligande

BILAGA 2

INFORMATIONSBREV

Informationsbrev och förfrågan om medverkan i en intervjustudie, med titeln; Socialt förändringsarbete i ungdomsverkstaden Sveps – ungdomarnas uppfattning av det stöd de får under den tid de är på Sveps Startträning.

Jag heter Jonna Teir och studerar till socionom på Yrkeshögskolan Arcada i Helsingfors. I utbildningen ingår att genomföra en studie som kommer att presenteras i en skriftlig rapport i form av en examensuppsats på yrkeshögskolan Arcada.

För att kunna genomföra denna studie måste jag få ditt godkännande.

Studiens syfte är att ta reda på hur ni som deltar i Sveps startträning uppfattar det stöd ni får under tiden ni är på Starten.

Deltagandet i studien innebär att en intervju kommer att genomföras vid Sveps. Intervjun beräknas ta omkring en halvtimme till en timme. Med ditt tillstånd skulle jag gärna bilda in hela intervjun för att sedan kunna framställa intervjun korrekt. Intervjuerna kommer att behandlas konfidentiellt, vilket betyder att intervjuerna kommer att avidentifieras så att det inte går att koppla resultatet till dig. Allt material kommer att förvaras så att det bara är tillgängligt för mig och min handledare.

Medverkan i studien är frivillig och kan när som helst avbrytas. Studien genomförs som en del av min utbildning. Om ni vill medverka i studien kommer du att kontaktas av mig via Sveps för att bestämma en tid för genomförande av intervjun.

Finns det frågor så tveka inte att rycka mig i ärmen under dagarna ni är på Sveps, eller kontakta mig på email eller på min mobiltelefon [REDACTED]

Jag tackar på förhand!

Hälsningar

Jonna Teir
[REDACTED]

Yrkeshögskolan Arcada
Jan-Magnus Janssons plats 1, 00560 Helsingfors

Handledare: Arla Cederberg
[REDACTED]

BILAGA 3

SKRIFTLIGT SAMTYCKE

Skriftligt, informerat samtycke till medverkan i intervjustudien med titeln; Socialt förändringsarbete i ungdomsverkstaden Sveps – ungdomarnas uppfattning av det stöd de får under den tid de är på Sveps Startträning.

Jag har informerats om studiens syfte, om hur informationen samlas in, bearbetas och has hand om. Jag har även informerats om att mitt deltagande är frivilligt och att jag, när jag vill, kan avbryta min medverkan i studien utan att ange orsak.

Jag godkänner att intervjun bandas in och är medveten om att materialet sedan förstörs då arbetet är klart. Jag är även medveten om att allt som sägs under intervjun behandlas konfidentiellt.

Jag samtycker härmed till att medverka i denna intervjustudie som handlar om ungdomars uppfattning av det stöd de får under den tid de är på Sveps Startträning.

Ort/Datum/År

Namnunderskrift och namnförtydligande

Vårdnadshavarens underskrift och namnförtydligande

Forskarens underskrift och namnförtydligande

BILAGA 4

INTERVJUGUIDE

Tema: Bakgrund

- Hur gammal är du?
- Hur länge har du varit i Starten?
- Vad tycker du om Starten?

Tema: Dygnsrytm, vardagsrutiner & fritid

- Hur känns det att stiga upp på morgonen?
 - Hur många timmar sover du per natt?
 - Känns det som att du får tillräckligt med sömn?
- Vet du att du kan få väckning av personalen på de dagar Starten har program?
 - Får du väckning av personalen?
- Hur var din dygnsrytm innan du började på Sveps?
 - Har den förändrats?
 - Hur är den nu?
 - Vad tror du har påverkat att din dygnsrytm har förändrats?
- Hurdana vardagsrutiner har du?
- Vad brukar du göra på din fritid?
- Hur känns det för dig att vara bland okända människor, t.ex. i Forum, på restaurang, på bio...
- Träffar du oftare kompisar på fritiden efter att du började på Sveps?
- Har du fått kompisar på Sveps?
 - Träffar du någon av dem på fritiden?

Tema: Sociala färdigheter

- Hur känner du inför att jobba i grupp?
- Hur skulle du reagera ifall du blev tilldelad rollen som Ledare i en grupp?
 - Skulle du våga ge anvisningar, styra gruppen..?
- Hur känner du inför att ta kontakt och samtala med nya människor?

Tema: Självkänsla & empowerment

- Hur kändes det att söka ny studie/arbetsplats efter du varit på Starten?
- Har du blivit mera självsäker sedan du började på Sveps?
 - T.ex. vågar visa din konst, tittar människor i ögonen då du pratar med dem, tror på dig själv i främmande situationer...
- Har du fått mera motivation sedan du började på Sveps?

- T.ex. du har tagit upp en gammal hobby, tränar...
- Känner du att du kan påverka din vardag?
 - T.ex. du kan göra det du vill, äta det du känner för, göra egna beslut
- Har du upptäckt någon "dold talang" sedan du började på Sveps?
 - T.ex. du är bra på att teckna, du vet mycket om Japan, du känner igen alla skådespelare...
- Har du lärt dig något nytt om dig själv sedan du började på Starten?
-
- Hur klarar du av motgångar?
- Tycker du att personalen hjälpt dig med saker som du annars haft svårt att få hjälp med?
 - Ge exempel!
- Kan du berätta om något som hänt på Starten som du tycker har varit extra roligt eller tankeväckande?
- Vad har du tyckt om "Balans i livet"- träffarna som varit på Starten?
 - Har du fått någonting ut av dem som du kan tänka på nu eller i framtiden?

Tema: Avslutning

- Finns det något du skulle vilja göra på Sveps?
 - Megazone, biljard, bio, pyssel....
- Är det något du skulle vilja tillägga?